

ΝΕΟΠΑΓΑΝΙΣΜΟΣ

Σεβασμιώτατε και σεβαστοί μου πατέρες,

Με τη σεπτή εντολή του Σεβασμιωτάτου, ανέλαβα σήμερα την διακονία του λόγου στην ιερατική μας σύναξη. Το θέμα που μου ανατέθηκε είναι να παρουσιάσω εν περιλήψει τις εισηγήσεις από μια πανορθόδοξη συνδιάσκεψη.

Πρωτίστως θα κάνω μια διάρθρωση για να καταλάβουμε τι εννοώ και τι θα ακούσετε.

Η Εκκλησία της Ελλάδος έχει κάποιες Συνοδικές Επιτροπές που αποτελούν μόνιμα, θεσμοθετημένα συμβουλευτικά όργανα της Ιεράς Συνόδου. Ο ρόλος τους είναι να μελετούν, να επεξεργάζονται και να γνωμοδοτούν για θέματα της αρμοδιότητάς τους, τα οποία παραπέμπονται σε αυτές από τη Διαρκή Ιερά Σύνοδο (Δ.Ι.Σ.)

Οι 12 Μόνιμες Συνοδικές επιτροπές είναι οι εξής:

- Επί της Αρχιγραμματείας:** Συντονίζει το διοικητικό έργο της Συνόδου.
- Επί της Εκκλησιαστικής Τέχνης και Μουσικής:** Μεριμνά για τη ναοδομία, τη βυζαντινή μουσική και τα κειμήλια.
- Επί της Θείας Λατρείας και του Ποιμαντικού Έργου:** Εξετάζει λειτουργικά ζητήματα και ποιμαντικές δράσεις.
- Επί των Δογματικών και Νομοκανονικών Ζητημάτων:** Μελετά θέματα εκκλησιαστικού δικαίου και δογμάτων.
- Επί του Μοναχικού Βίου:** Διαχειρίζεται ζητήματα που αφορούν τις Ιερές Μονές και τους μοναχούς.
- Επί της Εκκλησιαστικής Εκπαιδύσεως:** Επιβλέπει τη λειτουργία των ιερατικών σχολών και των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων της Εκκλησίας.
- Επί των Διορθοδόξων και Διαχριστιανικών Σχέσεων:** Διαχειρίζεται τις επαφές με άλλες Ορθόδοξες Εκκλησίες και χριστιανικές ομολογίες.

- **Επί των Αιρέσεων:** Ενημερώνει το χριστεπώνυμο πλήρωμα και αντιμετωπίζει ετεροδιδασκαλίες.
- **Επί της Κοινωνικής Πρόνοιας και Φιλανθρωπίας:** Οργανώνει το φιλανθρωπικό και κοινωνικό έργο.
- **Επί του Τύπου, των Δημοσίων Σχέσεων και της Διαφωτίσεως:** Διαχειρίζεται την επικοινωνία και τα μέσα ενημέρωσης της Εκκλησίας.
- **Επί των Οικονομικών:** Ελέγχει και διαχειρίζεται την εκκλησιαστική περιουσία.
- **Επί της Χριστιανικής Αγωγής και της Νεότητας:** Εστιάζει στη στήριξη των νέων, των κατηχητικών και των οικογενειών.

Για είκοσι (20) και πλέον έτη εκπροσωπώ, με την ευλογία και του πρώην Μητροπολίτου Φλωρίνης π. Θεοκλήτου και του νυν Μητροπολίτου μας, την Ιερά μας Μητρόπολη σε μια δράση της επιτροπής επί των αιρέσεων. Είναι οι πανορθόδοξες συνδιασκέψεις εντεταλμένων Ορθοδόξων Εκκλησιών και Ιερών Μητροπόλεων για θέματα αιρέσεων και παραθρησκείας. Ενός θεσμού πού ήταν έμπνευση και όραμα του θεμελιωτή του αντιαρετικού αγώνα στην Ελλάδα και όχι μόνο, μακαριστού πατρός Αντωνίου Αλεβιζοπούλου. Συμμετέχουν το Οικουμενικό Πατριαρχείο, τα πρεσβυγενή Πατριαρχεία, τα νεοπαγή Πατριαρχεία, οι αυτοκέφαλες Εκκλησίες και όλες οι Μητροπόλεις της Εκκλησίας της Ελλάδος. Να επισημάνω ότι πρόεδρος της επιτροπής επί των αιρέσεων είναι ο Μητροπολίτης Πειραιώς κ. Σεραφείμ και ψυχή της επιτροπής ο ακάματος διάδοχος του π. Αντωνίου, πρωτοπρ. Κυριακός Τσουρός. Επίσης, επιστημονική στήριξη παρέχει ο πρωτοπρ. Βασίλειος Γεωργόπουλος, καθηγητής της Θεολογικής Σχολής του ΑΠΘ μαζί με επιστημονικό επιτελείο και ο πρωτοπρ. Ανδρέας Γκατζέλης είναι συνεργάτης της επιτροπής μαζί με άλλους κληρικούς και λαϊκούς.

Φέτος πραγματοποιήθηκε η 35^η κατά σειρά συνδιάσκεψη που φιλοξένησε η Μητρόπολη Κίτρους, Κατερίνης και Πλαταμώνος.

Το θέμα της φετινής συνδιασκέψεως ήταν: **«Νεοπαγανισμός: όψεις και πρακτικές»**

Με τον όρο **Νεοπαγανισμός** εννοούμε την αναβίωση παλαιών και αρχαίων ειδωλολατρικών θρησκευμάτων υπό νέες μορφές, δομημένες με στοιχεία του σύγχρονου αποκρυφισμού (μαγεία, μαντεία, αστρολογία, εσωτερισμός κ.α.).

Ο όρος «Παγανισμός», προέρχεται από τη λατινική λέξη «pagus, i» = κόμη, χωριό, και κατ' επέκταση της λέξεως «paganus» πού σημαίνει χωρικός. Για πρώτη φορά αποδόθηκε η

ονομασία αυτή στους πιστούς της αρχαίας ειδωλολατρικής θρησκείας, μετά την εξάπλωση του Χριστιανισμού στα αστικά κέντρα, διότι οι περισσότεροι απ' αυτούς διαβιούσαν στην ύπαιθρο. Στον όρο αυτό εμπεριέχεται και η έννοια της πολυθεΐας. Σήμερα έχει καθιερωθεί διεθνώς ο όρος αυτός για τα νεοφανή κινήματα που κηρύσσουν και επιδιώκουν την επιστροφή και αναβίωση των αρχαίων εθνικών, φυσιοκρατικών, πολυθεϊστικών θρησκειών και αντιστοιχεί ο όρος στην ελληνική λέξη «ειδωλολατρία».

Στην Ελλάδα δραστηριοποιούνται πολλές νεοπαγανιστικές ομάδες με ποικίλους τίτλους. Οι συνηθέστεροι απ' αυτούς είναι: "αρχαιολάτρες", "ελληνολάτρες", "ειδωλολάτρες", "νεοπαγανιστές", "φυσιολάτρες", "ελληνόψυχοι", "αρχαιόφιλοι", "αρχαιόθρησκοι", "δωδεκαθεϊστές", "οπαδοί της πατρώας ή παραδοσιακής θρησκείας", "Έλληνες εθνικοί" κ.α.

Το νεοπαγανιστικό φαινόμενο είναι γέννημα της σύγχρονης αποστασίας, του λεγομένου μετανεωτερισμού και έχει τα εξής κύρια χαρακτηριστικά:

- **Σύνδεση με τη Φύση:** Η φύση θεωρείται ιερή. Η λατρεία συχνά ακολουθεί τους φυσικούς κύκλους, τις αλλαγές των εποχών, τις φάσεις της Σελήνης κλπ.
- **Ποικιλομορφία Δογμάτων:** Περιλαμβάνει μορφές πολυθεϊσμού, ανιμισμού (πίστη ότι τα πάντα στη φύση έχουν ψυχή), πανθεϊσμού.
- **Απουσία Κεντρικής Αυθεντίας:** Δεν υπάρχει κάποιος παγκόσμιος ηγέτης, ιερό βιβλίο ή ενιαίο δόγμα, δίνοντας έμφαση στην προσωπική πνευματική ελευθερία.

Ο Νεοπαγανισμός πέραν του αποκρυφιστικού του χαρακτήρα διακατέχεται από μια πολεμική και εχθρότητα κατά του χριστιανισμού. Οι διάφορες ομάδες του χώρου εκφράζουν απίστευτο μίσος και έχουν σκληρό υβρεολόγιο έναντι της πίστεώς μας, των ιερών προσώπων, της εκκλησίας και ημών των χριστιανών, απειλώντας ακόμη και την φυσική μας εξόντωση.

Ο Νεοπαγανισμός είναι σύγχρονη ειδωλολατρία. Είναι γνωστό ότι η ειδωλολατρία είναι η έσχατη μορφή κατάπτωσης του μεταπτωτικού ανθρώπου, ο οποίος σκοτισμένος από την αμαρτία «καὶ ἐν τιμῇ ὧν οὐ συνῆκε, παρασυνεβλήθη τοῖς κτήνεσι τοῖς ἀνοήτοις καὶ ὡμοιώθη αὐτοῖς»¹ (ο άνθρωπος, ενώ ήταν σε υψηλή τιμή και αξία από το Θεό, δεν το κατάλαβε - δεν είχε σύνεση - εξομοιώθηκε με τα άλογα ζώα και έγινε σαν κι αυτά) αλλάζοντας «την δόξα του

---

¹ Ψαλμός 48,13

αφθάρτου Θεού με ομοιώματα εικόνας φθαρτών ανθρώπων και πετεινών και τετραπόδων και ερπετών»², όπως χαρακτηριστικά λέει ο απ. Παύλος στην προς Ρωμαίους επιστολή του.

Αποκομμένος ο άνθρωπος από την κοινωνία με τον αληθινό Θεό, τον αναζητούσε με τις δικές του δυνάμεις, περιπίπτοντας μοιραία στην ειδωλολατρία. Έτσι ο Θεός γίνεται αντικείμενο ανακάλυψης και όχι Αποκάλυψη. Τον δημιουργώ εγώ γιατί τον χρειάζομαι και δεν μου αποκαλύπτεται αυτός όπως γίνεται πάντοτε με τον Ζώντα Θεό, είτε ως άσαρκο Λόγο στην ΠΔ, είτε ως σεσαρκωμένο στην ΚΔ.

Στην ουσία, αυτόν που ανακάλυπτε κάθε θρησκεία δεν ήταν ο αληθινός Θεός αλλά ο αντίδικός του, ο εκπεσών Εωσφόρος, ο οποίος λατρεύεται στα πρόσωπα των ειδωλολατρικών θεών, όπου σύμφωνα με τον ψαλμωδό «πάντες οι θεοί των εθνών δαιμόνια»³.

Η πίστη της Εκκλησίας και η αλήθεια εξαφάνισε και εκτόπισε την ειδωλολατρία στους πρώτους αιώνες, όμως μετά από 17 αιώνες έκανε πάλι την εμφάνισή της ως Νεοπαγανισμός.

Αυτό οφείλεται σέ τρεις αιτίες:

α. στο αντικληρικό και αντιχριστιανικό πνεύμα που κυριάρχησε στην Ευρώπη μετά τον διαφωτισμό.

β. ο παγανισμός θωπεύει τα ανθρώπινα πάθη και έτσι έδινε άλλοθι στην ηθική κατάπτωση που βίωνε η Ευρώπη εκείνα τα χρόνια που ξεκίνησε το φαινόμενο του Νεοπαγανισμού.

γ. θεωρήθηκαν οι παγανιστικές παραδόσεις τα πρώτα στοιχεία για τη δημιουργία των προχριστιανικών πολιτισμών της Ευρώπης.

Η τρίτη αιτία δεν ευσταθεί διότι ο προχριστιανικός πολιτισμός είχε θρησκευτικό χαρακτήρα αλλά δεν ήταν αυτή καθ' αυτή η θρησκεία που τον δημιούργησε. Τον προχριστιανικό και τον κλασσικό πολιτισμό τον δημιούργησε το ευγενές φρόνημα των αρχαίων προγόνων μας που ήταν λάτρεις του ωραίου και αναζητητές της αλήθειας. Αντίθετα οι αρχαίες ειδωλολατρικές θρησκείες και εν προκειμένω η αρχαία ελληνική θρησκεία καλλιεργούσαν απίστευτες φρικώδεις πρακτικές πρωτογονισμού όπως ανθρωποθυσίες, ιερή πορνεία, δεισιδαιμονίες, μοιρολατρία κ.α. Η αρχαία ελληνική θρησκεία δέχθηκε σκληρή κριτική από φωτεινά πνεύματα που υπέστησαν φοβερές διώξεις. Αρκετοί Έλληνες Φιλόσοφοι, όπως Σωκράτης, Πλάτων, Αριστοτέλης, Πλούταρχος, Σόλων κ.α., φωτισμένοι από το σπερματικό λόγο κατάφεραν να

---

² Ρωμ. Α,23

³ Ψαλμός 95,5

εξελίξουν τη θρησκεία προς το καλύτερο. Η Ορθόδοξη Εκκλησία συχνά αποκαλεί τους αρχαίους Έλληνες φιλοσόφους «προ Χριστού χριστιανούς», αναγνωρίζοντας ότι η ηθική και οι ιδέες τους προετοίμασαν τον δρόμο για τη χριστιανική διδασκαλία. Γι' αυτόν τον λόγο, απεικονίζονται σε τοιχογραφίες αρκετών χριστιανικών ναών και μοναστηριών, πάντα στο Νάρθηκα ή στις τράπεζες των Ιερών Μονών, δίχως φωτοστέφανο και κρατώντας ένα ειλητήριο με σοφά ρητά τους που προοικονομούν τον ερχομό του Θεανθρώπου. Χαρακτηριστικότερο παράδειγμα είναι ο Προμηθέας Δεσμώτης του Αισχύλου.

Ο Νεοπαγανισμός καλλιεργεί επίσης ένα απίστευτο εθνικισμό για να πλήξει την πίστη και την παράδοση μας ως ιστορία των Εβραίων. Θα αναφέρω δύο παραδείγματα:

1. Λένε: «Τί δουλειά έχει η ιστορία των Εβραίων να αναγιγνώσκεται μέσα στους ναούς;» εννοώντας την Π.Δ. Δεν τη δέχονται ως ιερό θεόπνευστο κείμενο που δηλώνει την ιστορία του Θεού και του λαού Του αλλά ως εξιστόρηση γεγονότων των Εβραίων. Αυτό δυστυχώς το υποστηρίζουν και πολλοί εκκλησιαζόμενοι χριστιανοί με εθνικιστικό πνεύμα.
2. Στο Συνοδικό της Ορθοδοξίας που περιλαμβάνεται στο βιβλίο του Τριωδίου και διαβάζεται κατά τη λιτάνευση των ιερών εικόνων την Κυριακής της Ορθοδοξίας, αναφέρονται οι όροι «έλληνας/ες», όπου και αναθεματίζονται. Οι νεοπαγανιστές επικαλούνται το συνοδικό για να κατηγορήσουν την εκκλησία με τα ίδια της τα κείμενα. Αυτό όμως δηλώνει την εκ μέρους τους εσφαλμένη νοηματοδότηση του όρου «ελληνας/ες», την έλλειψη ιστορικής τεκμηρίωσης και την αντιεκκλησιαστική προπαγάνδα τους διότι οι όροι είχαν σαφώς θρησκευτικό και όχι εθνικοπολιτιστικό χαρακτήρα και ταυτίζονται με τον όρο «ειδωλολάτρης», άρα δεν είναι ο κάτοικος της ελληνικής γης.

Εδώ θα επισημάνουμε πως οι πατέρες της εκκλησίας όπως ο Μέγας Αθανάσιος, ο Βασίλειος, ο Γρηγόριος Θεολόγος, ο Ιωάννης Δαμασκηνός, ο Μέγας Φώτιος, ο Ευστάθιος Θεσσαλονίκης, ο Γρηγόριος Παλαμάς κ.α. ως διάδοχοι των προφητών και των αποστόλων αντιμετώπισαν την ειδωλολατρία με τα συγγράμματά τους και το φωτισμένο από το Άγιο Πνεύμα λόγο τους.

Ειδωλολατρία είναι η λατρεία ειδώλων και είδωλο είναι ένα ομοίωμα λατρευομένης θεότητας είτε αντικείμενο, είτε πρόσωπο, είτε φυσικό φαινόμενο κλπ.

Αντίθετα, στην ειδωλολατρία είναι η λατρεία του ζώντος θεού ο οποίος αποκαλύφθηκε στους θεόπτες προφήτες ως άσαρκος Λόγος, ως Θεού δόξα και σοφία, στους αποστόλους ως σεσαρκωμένος Λόγος, στους πατέρες και στους αγίους δια μέσου των αιώνων.

Στην παρακάτω στιχομυθία φαίνεται ότι η αλήθεια περί Θεού είναι υπόθεση Αποκάλυψης και όχι ανακάλυψη.

«Τίνα με λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι;»⁴ ρωτάει ο Χριστός τους μαθητές του.

Και απαντά ο Πέτρος: «Σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος»⁵.

Και λέει ο Χριστός : «σὰρξ καὶ αἷμα οὐκ ἀπεκάλυψέ σοι, ἀλλ' ὁ πατήρ μου ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς»⁶.

Αυτή η Αποκάλυψη του Αληθινού Θεού είναι η διαφορά της Εκκλησίας από κάθε ανθρώπινο κατασκεύασμα θρησκείας ή παραθρησκευτικής προσέγγισης. Η Εκκλησία μέσω των Επισκόπων και των ποιμένων της, οφείλει να προβάλλει τη μυστηριακή ζωή ως κοινωνία εν Χριστῷ, ως ζωντανή σχέση του ανθρώπου με τον μόνο αληθινό Τριαδικό Θεό.

Ο Ιερός Αυγουστίνος λέει στις «Εξομολογήσεις» του: «Μας έπλασες, Κύριε, για Σένα. Κι είναι ανήσυχη η καρδιά μας, μέχρι να βρει την ανάπαυσή της κοντά Σου». Εύχομαι όλοι οι πλανεμένοι αδελφοί που ψάχνουν ανάπαυση μακριά από τον μόνο αληθινό Θεό να φωτιστούν και να βρουν το δρόμο του φωτισμού, της επιστροφής και της σωτηρίας. Αμήν.

---

⁴ Μτθ ΙΣΤ, 13

⁵ Μτθ ΙΣΤ, 16

⁶ Μτθ ΙΣΤ, 17